

ÜHISJOONI JA ERINEVUSI EESTI JA LEEDU KEELE
PREDIKATIIVI ISELOOMUS

Birute Klaas

O. Alates II a.t. algusest e.m.a. on balti ja läänemeresoome hõimud pikka aega elanud ühisel segaalal, mis on viinud mõlemate etniliste rühmituste eluviisi ühtlustumiseni ja nende ühtesulamiseni. See protsess on kestnud umbes 7. sajandini e.m.a. (Esiajalugu 1982:123). Pikaajaline tihendatud kontaktide periood on jätnud läänemeresoome keeltesse väga suuri jälgi, mis väljendub balti laensõnade rohkesuses ja ka grammatiliste struktuuride ühisjoontes. Et sõnavara on vastuvõtlikum mõjutustele ja muutub tunduvalt kiiremini kui grammatiline struktuur, on lingvistide põhitähelepanu olnud pikka aega pööratud sarnasustele balti ja läänemeresoome keelte sõnavaras, vt. Thomsen 1890; Kalima 1936; Vaba 1977; Suhonen 1980 jne.

Hilisemasse perioodi kuuluvad ka balti ja läänemeresoome keelte grammatilist struktuuri kõrvutavad uurimused. Kõige enam uuritud ja vaidlustatud probleemiks on olnud ja on läänemeresoome partitiivi ja balti-slaavi genitiivi süntaktilis-semantilised vastavused, mis ilmnevad subjekti ja objekti funktsioonides. (Denison 1957; Vahros 1959; Kont 1963; Kiparsky 1969; Tauli 1972; Dahl ja Karlsson 1976; Hakulinen 1979; Larsson 1983; T. Itkonen 1982). Läänemeresoome keelte subjekti, objekti ja predikatiivi ühendab totaalsust ja partsiaalsust väljendav käänevaheldus. Et leedu keele subjekti ja objekti kõrvutades on leitud sarnasusi eesti keelega, siis tasuks neid otsida ka predikatiivi väljendusvormides. Nii on täheldatud ühisjooni käände valikus leedu, läti ja läänemeresoome keeltes. Näiteks päritolu väljendav predikatiiv on leedu ja läti keeles genitiivis, soome ja eesti keeles partitiivis: ld. Šitas vyras yra aukātos kilmēs (Larsson 1983:56) 'See mees on kõrget päritolu'; sm: Mies on suurta sukua (Larsson 1983:66); lä:... kādu laužu tava līgavīna? (Larsson 1983:67) 'Mis inimesi on sinu naine?'

Leedu ja läti keeles väljendab genitiivpredikatiiv ka ainet, millest miski on tehtud. Näit. ld.: Stalas buvo prasto medžio (Larsson 1983:66) 'Laud oli viletsast puust'; lä: Galva dzelzs, kājas koka (Larsson 1983:67) 'Pea oli

rauast, jalad puust'. Läänemeresoome keeltes on varem ka selles positsioonis olnud partitiivpredikatiiv, mis nüüd on enamasti asendunud elatiiviga (Larsson 1983:62).

Kui läti keeles väljendab genitiivpredikatiiv vaid ainet, päritolu ja vanust, siis leedu ja eesti keeles võib ühisjooni leida ka teistes konstruktsioonides, millest täpsemalt edaspidi.

1. Predikatiiv kui lauseliige.

Predikatiivi kui iseseisva lauseliikme positsioon on süntaksis igati kahtluse alla seatud. Sageli on predikatiivi peetud liitpredikaadi komponendiks (Helbig/Buscha 1972: 478; Fillmore 1981:488). Sellise lähenemisviisi alged ulatuvad ilmselt loogikasse, kus predikaadi komponendina on käändsõnalisel osal "sisutühja" koopulaverbi kõrval kanda semantiline raskus. Ka vene ja leedu keeleõpetuses ei eksisteeri predikatiiv süntaktilise kategooriana. Sageli jäta-
vad grammatikaraamatud sellise lauseliikme üldse kõrvale ja vaatluse all on liitpredikaat, mille teatud verbidega seoses olevat nominaalliiget me võiksime tinglikult nimetada predikatiiviks (LKG 1976; SRJ 1979). Detailsemates käsitlustes räägitakse siiski ka predikatiivsest funktsioonist ja predikatiivsetest sõnaühenditest, kus verbile liituv noomen või infinitiiv kannab peamist tähendust ja on lõdvalt seotud verbiga (Labutis 1976:79; Balčiene 1979:9; SRLJ 1982: 2 283). Predikatiivi funktsioonideks peetakse subjekti mingile tunnusele, olekule või tegevusele viitamist, kuid süntaktiliselt on predikatiivne sõnaühend öeldis.

Eesti keele süntaks on traditsiooniliselt tunnistanud predikatiivi kui iseseisvat lauseliiget. Mõneti erinev seisukoht pakutakse välja "Eesti keele õpikus X klassile" (Nemvalts, Vare 1984:83 jj.), kus predikatiiv täitena on predikaadi (verbifraasi) komponent. Predikatiivi iseseisvus lauseliikmena on aga ka igati argumenteeritud (HK 1979: 189 jj.; Grundzüge 1984:249 jj.). Laiendab ju predikatiiv nominatiivse reksiooniga predikaatverbi, on verbi obligatoorne laiend, osutades subjekti (vahel ka objekti) funktsioonide eksisteerimisvormi ja olemust. Kui süntaktiliselt kuulub predikatiiv predikaatverbi juurde, siis semantiliselt on ta seotud subjektiga (objektiga). Predikatiivset funktsiooni võib vaadelda kui substantiivide ja adjektiivivi-

de atributiivse funktsiooni mutanti seoses verbiga olema (Lyons 1978:314).

Problemaatiline on verbide hulk, mis nõuavad laiendiks predikatiivi. Vahel peetakse predikatiiviks ainult verbi olema laiendavat noomenitarindit (Erelt 1986b:13). Tõepoolest, kahtlusi ei tekita ainult üks verb - olema, mis oma sisu tõttu on predikatiiviga lauses üksnes selline element, mis loob predikaadi - kannab aja, kõneviisi jms. tunnuseid, kuna predikaadi põhilist leksikaalset sisu kandev osa on predikatiiv (Erelt 1986a:8). Samas aga on rida verbe, mis oma semantilistelt ja süntaktilistelt funktsioonidelt on lauses koopulaverbi olema sünonüümideks (vrd. EKLP 1974:129; Grundzüge 1984:250).

Vaatleme lähemalt koopulaverbi ülesannet predikatiiviga lauses. Sellise verbi põhifunktsiooniks on grammatiliste tunnuste kandmine lauses, fikseerides lause pindstruktuuris aega, kõneviisi, aspekti (Lyons 1978:341). On keeli, kus koopulaverbi võib ära jätta, andes aja, kõneviisi ja aspekti poolest markeerimata lauseid. Näit. v: РЕБЕНОК ВЕСЕЛЫЙ ; ld: Vaikas linksmas 'Laps on lõbus'. Sellised laused on grammatiliselt markeerimata küll ainult esmapilgul, sest ka elimineerimine on markeering. Antud lausetes väljendatakse sellega kindla kõneviisi olevikku. Teistes aegades ja kõneviisides on koopulaverb vajalik.

Predikatiiviga seostatavat olema-verbi on nimetatud semantiliselt tühjaks (Lyons 1978:341). See väide peab paika küll ainult kindlas kõneviisis: (a) Tuba on valge. Vaadeldes sama lauset kaudses (b) Tuba olevat valge või käskivas kõneviisis (c) Tuba olgu valge, näeme olema-predikaati, mis kannab kõneviisi tunnuseid. Sellises positsioonis predikaat ei ole enam sugugi semantiliselt tühi, vaid annab täiesti kindlalt lausesse oma tähendusliku panuse. Ainult lauset (a) saab atributiivseks koatributsiooniks transformeerida lihtsalt koopulaverbi kustutades: Valge tuba. Lausetes (b) ja (c) ei ole selline konstruktsioon lähtelausega identne - vrd. Tuba olevat valge = Olevat valge tuba ≠ Valge tuba.

Kõneviisiga on lausesse antud semantiline nüanss, järelikult kannab grammatiline vorm semantilist tähendust, väljendades lause modaalsust. Kõneviisid on üks vorm modaalsuse väljendamiseks, kuid modaalsust kannavad veel modaalverbid, modaalsed adverbid ja teatud suprasegmentaalsed ja

paralingvistilised jooned: näit. intonatsioon, hääletoon (Matihaldi 1979:20). Kui näiteks soome keeles on võimalikuse kõneviis e. potentsiaal leidnud ka morfoloogilise tunnuse (lukenen), siis eesti keeles saab sama väljendada teistsuguste keelete vahenditega (arvatavasti ~ ehk ~ võimalik et loen). Kuid ka ühe keele piires võib keeleline nähtus olla väljendatud ühe sõna puhul leksikaalselt, teise sõna puhul grammatiliselt (vt. Apresjan 1974:50). Kui mistahes kõneviisis olema- verb on tunnistatud predikatiivi koopulaks, siis näib ebaloogiline selliseid verbe, mis väljendavad leksikaalselt modaalsust (see, mida kõneviis grammatiliselt väljendab) predikatiivkonstruktsioone mittemoodustavaks lugeda. Verbe, mis on süntaktiliste funktsioonide poolest sünonüümsed olema- verbiga ja käituvad predikatiivlauseis koopulana, on põhimõtteliselt võimalik tunnuslikult piiritleda. Semantiliselt on nad taandatavad olema- verbile, kandes atributiivset koopulafunktsiooni. Süntaktiliselt iseloomustab selliseid verbe obligatoorne kahevalentsus (koopula e. kõide peab siduma elemente).

Transformatsioonireeglitele alludes toimub lauses lihtsalt kohavahetus, ilma et muutuks transformatsioonis osalejate grammatiline vorm. Näit. Ilm püsib ilus Püsib ilus ilm.

Erilise rühmana torkavad aga silma modaalverbid näima, paistma, tunduma. Näit. (a) Tuba näis tühi; (b) Kingad paistsid uued; (c) Mees tundus imelik. Nende lausete transformatsioon teiste adjektiivpredikatiiviga lausete eeskujul annab grammatiliselt puudulikud variandid: *Näis tühi tuba; Paistsid uued kingad; *Tundus imelik mees. Lisades aga preesensi partitsiibi partitiivi (vat- vorm), saame igati korrektsed transformatsioonid: (a') Näis olevat tühi tuba; (b') Paistsid olevat uued kingad; (c') Tundus olevat imelik mees. Ka lähtelausesse sobib vat-vorm suurepäraselt: Tuba näis olevat tühi. Modaalverbe võib tunnistada liitõeldise komponendiks (Rätsep 1978:38). Antud juhul olekski tegemist sellise liitõeldisega, kus vat- vorm on lihtsalt elimineeritud.

Summeerides kõike eelõeldut näib olevat otstarbekas vaadelda predikatiivi iseseisva lauseliikmena, mis on predikaatverbiks oleva koopulaverbi obligatoorne laiend, kannab identifitseerivat või atributiivset funktsiooni ja on semantiliselt seotud lause subjekti või objektiga.

Järgnevalt on kõrvutatud eesti ja leedu keele predikatiivseid lausekonstruktsioone. Materjal on esitatud lausemal-

lide kaupa, mis esindavad niisuguseid eesti ja leedu keele lihtlauseid, kus ilmnevad kõige selgemini predikatiivile iseloomulikud tunnused. Lausemallide koostamisel on lähtutud mallidest, mis on esitatud Huno Rätsepa töödes "Eesti keele lihtlauseste tüübid" (Rätsep 1978) ja "Eesti keele lihtlauseste põhitüübid kontensiivse tüpologia vaatekohast" (Rätsep 1981). Vaatlusviisi aluseks on üks süntaktiline kirjeldusviis üheselt fikseeritud mõistetega ja selles kirjeldatakse mõlemaid keeli. Lühendite ja sümbolite seletus on antud artikli lõpus.

2. Predikatiiv eesti ja leedu keeles.

(1)	<u>e:N + nom/s</u>	V_1	N + nom/pr
	ld:N + nom/s	V_1	N + nom/pr

Tegemist on predikatiivile ühe kõige tüüpilisema lausemalliga, kus intransitiivse verbi (tavaliselt olema) laiendiks on eesti keeles nominatiivne substantiivpredikatiiv. Leedu keeles võib olema- verb preesensis ära jääda. Näit. Ühinemine on edu resultaat. - Susivienijimas (yra) pažangos rezultatas. Linda oli laulja. - Linda buvo dainininkė. Poisi nimi oli Peeter. - Berniuko vardas buvo Petras. Tütär on ainuke pärija. - Duktė (yra) vienintelė ipėdinė.

(2)	<u>e:N + nom/s</u>	V_1	N + tran/pr
	ld:N + nom/s	V_1	N + ins /pr

Tegemist on eelmise lausemalli variandiga, kus eesti keeles on predikatiiv translatiivis, leedu keeles instrumentaalis. Translatiivis predikatiivi tunnistab ka M. Erelt (Erelt 1986b:14), seda küll määrusõeldistäite nime all ja haarates kaasa indirektsed objektid : näit. Pidasin teda oma sõbraks. Tuleb siiski teha vahet eksistentsiaalsete ja mitteeksistentsiaalsete lausete vahel, sest predikatiiv saab lauses olla ainult esimesel juhul. Antud lause ei ole oma sisult eksistentsiaalne, pealegi on translatiivitarind verbi rektisiooniline laiend. Küll võime aga predikatiiviks lugeda translatiivis (leedu keeles instrumentaalis) laiendit järgmistes lausetes: Kits oli kärneriks. - Ožys buvo daržininku. Ma olin kasvatajaks. - Aš buvau auklėtoja.

Mallide (1) ja (2) semantiline vahe on eesti ja leedu keeles sama. Eesti keele translatiivne ja leedu keele instrumentaalne predikatiiv väljendab ajutist või juhuslikku olekut (vt. ka LKG 1976:364).

(3)	e: N + nom/s	V_1	A + nom/pr
	ld: N + nom/s	V_1	A + nom/pr

Antud lausemall on teine predikatiivile kõige tüüpilisematest. Intransitiivset verbi laiendab eesti ja leedu keeles nominatiivne adjektiivpredikatiiv.

V= juhtuma - atsitikti (Tuba juhtus hea. - Kambarys atsitiko geras); kuulduma - pasigirsti (Hääl kuuldus tuttav. - Balsas pasigirdo pažistamas); näima - atrodyti (Laps näib terve. - Vaikas atrodo sveikas); olema - būti (Ema tervis oli vilets. - Motinos sveikata buvo silpna); paistma - rodytis (Tema käitumine paistab ülbe. - Jo elgesys rodosi išdidus); püsima - laikytis (Ilm püsib kül. - Oras laikosi šaltas); sattuma - pasitaikyti (Pilet sattus kerge. - Bilietas pasitaikė lengvas); seisma - stovėti (Tuba seisab tühi. - Kambarys stovi tuščias); tulema - išėiti (Jutustus tuli pikk. - Apsakymas išėjo ilgas).

(4)	e: N + nom/s	V_1	A + es/pr
	ld: N + nom/s	V_1	A + nom/pr

Eesti keeles on osal eelmisesse lausemalli kuuluvatel verbidel (kuulduma, näima, paistma, püsima, seisma, tunduma) võimalik adjektiivtarind nii nominatiivis kui ka essiivis. Näit. (a) Ilm püsib külmana. (b) Ilm püsib kül. Tegemist on täiesti sünonüümsete lausetega, kuid ometi lauseanalüüsis määrame lauses (a) laiendi adverbiaaliks, lauses (b) predikatiiviks. Taas põrkame fundamentaalse grammatilise printsiibi vastu, mis seab süntaksi otsesesse alluvusse morfoloogiast. Aga ometi ei riku üksikud essiivis adjektiivpredikatiivi vormid süntaktiliste sünonüümidenä predikatiivi süsteemi. Võrdluseks pakun analoogilise lausepaari vene keelest (Он был весёлый. Он был весёлым.), kus nii nominatiivis kui instrumentaalne tarind on predikatiiv (Nichols 1985:349).

(5) e: N + nom/s	V_1	N + part/pr
ld: N + nom/s	V_1	N + gen/pr

Antud lausemallis on predikatiiviks eesti keeles partitiivis, leedu keeles genitiivis substantiiv. Sellesse lausemalli kuuluv predikatiivide rühm on semantiliselt piiratud (väljendab teatud liiki või päritollu kuulumist) ja esineb alati koos atribuudiga.

V= näima - atrodyti (Poiss näib väikest kasvu. - Berniukas atrodo nedidelio ūgio); olema - būti (Seemned olid head sorti. - Sėklos buvo geros rūšies). Traavel oli araabia tőugu. - Žirgas buvo arabų veislės; Nahk oli kollast värvi. - Oda buvo geltonos spalvos; Mees oli kõrget päritolu. - Vyras buvo aukštos kilmės.)

(6) e: N + nom/s	V_1	N + part/pr
ld: N + nom/s	V_1	iš N + gen/pr

Antud lausemallis laiendab intransitiivset predikaatverbi eesti keeles partitiivis substantiivpredikatiiv, leedu keeles on see väljendatud prepositsiooni iš ja genitiivis substantiivi konstruktsiooniga. Näit. Joonas oli maamehi - Jonas buvo iš kaimiečių. Mees oli kõrget päritolu. - Vyras buvo iš aukštos kilmės.

(7) e: N + nom/s	V_1	A + part/pr
ld: N + nom/s	V_1	iš A + gen/pr

Tegemist on eelmise lausemalli variandiga, kus substantiivse predikatiivi asemel on adjektiivpredikatiiv. Näit. Mõis oli rikkamaid. - Dvaras buvo iš turtingiausių. Tuba nāis viletsamaid. - Kambarys atrodė iš praustuju.

(8) e: N + part/s	V_1	A + part/pr
ld: N + gen/s	V_1	A + gen/pr

Oleme jõudnud lausemallini, mille tõlgendamine on palju vaidlusi põhjustanud. Näit. Pilte on ka surrealistlikke. - Paveikslu buvo iš siurrealistiniu. Intransitiivset verbi laiendab eesti keeles partitiivis, leedu keeles genitiivis

predikatiiv. Lauses on ka partsiaalsubjekt (eesti keeles partitiivis, leedu keeles genitiivis). Analoogilist tõlgendusviisi pakuvad ka E. Riikoja (EKLP 1974); H. Rätsep (1981: 13) ja Pentti Leino (1982:10). On lingviste, kes peavad selles konstruktsioonis predikatiivi esinemist võimatuks ja loevad partitiivis verbijärgset lauseliiget atribuudiks, mis on oma põhisõnast (partsiaalobjektist) eraldi transformeeritud (HK 1979:191; Erelt 1979:37).

Süntaksi uurimisel on oluline kindlaks teha, kui sügav läbilõige soovitakse lausest teha. Pindstruktuuri ja süvastruktuuri uurimiseks on erinevad meetodid ja transformatsiooniteooria rakendamine igas olukorras ei õigusta ennast (Leino 1982:5). Et siin on uurimisobjektiks keele pindstruktuur ja seal avalduvad seaduspärasused, tuleks selles lausemallis lugeda siiski verbijärgset partitiivis lauseliiget predikatiiviks, kuna see vastab igati predikatiivi definitioonile, osutades subjekti funktsioonide eksisteerimisvormi ja olemust. Näit. Inimesi leidub häid ja halb. - Žmonių atsiranda geru ir blogiu. Filme on igasuguseid. - Filmų yra visokių. Kohti on vabu. - Vietų yra laisvu. Kasu polnud mingit. - Naudos nebuvo jokios. Midagi polnud huvitavat. - Nieko nebuvo idomaus.

(9) e: (Loc, Temp)	V_1	A + nom/pr
ld: (Loc, Temp)	V_1	A/pr

Eesti keeles võib mõnel juhul lausetes subjekti ära jätta. Näiteks personaalpronoomenit võib lausest kõrvaldada, kuna verbi isikulõpud annavad edasi samasugust informatsiooni. Ka antud lausemall on subjektita, kuid tegemist on finitvormi 3. isikuga, mille personaalpronoomeni fakultatiivne ärajätmine ei ole eesti keeles kontekstivabalt võimalik (Rätsep 1981). Predikaatverbi kasutatakse siin sisult umbisikulisena. Verbi laiendab eesti keeles nominatiivis, leedu keeles sootunnuseta adjektiivpredikatiiv, mis väljendab psüühilist või füsioloogilist seisundit, aga ka meteoroloogilist seisust. Lisaks sellele võib verbi laiendada ka lokaal või temporaal. Leedu keeles on verb olema - būti preesensivorm tavaliselt elimineeritud. Näit. On pime. - Tamsu. Näib kūlm. - Atrodo šalta. Pimedas toas on šudne. - Tamsiame kambaryje baisu. Sügisel on porine. - Rudenyje purvina.

Kokkuvõtteks

Nii eesti kui leedu predikatiivil on seega mitmeid väljendusvorme. Totaalpredikatiiv on mõlemas keeles põhiliselt nominatiivis, vt. mallid (1), (3). Eesti keeles on võimalik väljendada predikatiivi ka essiivis, vt. mall (4). Tähelepanu tuleb pöörata mallile (2), kus eesti keeles translatiivis predikatiivile vastab leedu keeles instrumentaalpredikatiiv. Slaavi ja leedu instrumentaalpredikatiivi on peetud läänemeresoome essiivi ja translatiivi eeskujul moodustatuks (vrd. ka v:OH ОШУ УЧИТЕЛЕМ 'ta oli õpetajaks'), kuid arvatakse, et sellist mõju on raske tõestada (vt. Kiparsky 1969: 26). Ometi on ka mallide (1) ja (2) tähenduslik vahe eesti ja leedu keeles sama.

Partsiaalpredikatiivi on eesti keeles väljendatud partitiivis, leedu keeles on üheks väljendusvormiks genitiiv, vt. mallid (5) ja (8). Tähelepanu tuleb juhtida mallile (5), kus predikatiiv väljendab päritolu või teatud liiki kuulumist.

Eesti keeles on tendents partitiivpredikatiiv asendada datiiviga. Nii näiteks on sinet märkiv laiend täielikult elatiivis (Sõrmus on kullast). Ka mallis (5) võime partitiivpredikatiivi kohati asendada elatiiviga.

Paralleelne võimalus kasutada eesti keeles partitiivi või elatiivi kattub täiesti leedu keeles oleva genitiivi ja konstruktsiooni iš + genitiivi omavahelise asendusega. Näit. e: Seemned olid head sorti (part.).

Seemned olid heast sordist (el.).

ld:Sėklos buvo geros rūšies (gen.).

Sėklos buvo iš geros rūšies (iš + gen.).

Konstruktsioon iš + genitiiv vastab täielikult eesti keele elatiivile. Ka mallides (6) ja (7), kus predikatiiviga eraldatakse kedagi või midagi teatud hulgast, on leedukeelne konstruktsioon prepositsiooni iš ja genitiiviga.

Lõpetuseks ka mõni sõna eesti ja leedu keelt ühendavate sarnaste joonte võimalikust päritolust. Kui jätta kõrvale juhuslikud sarnasused eri keelte vahel, siis jagunevad keeli ühendavad jooned oma olemuselt kolme alaliiki (Uspenski 1970: 13) : 1) geneetilised; 2) areaalsed; 3) universaalsed. Eesti ja leedu keelt ühendavate sarnasuste geneetilise päritolu välistab keelte kuuluvus eri keelkondadesse. Universaalseid nähtusi eesti ja leedu keele süntaksi vallas on ääretult palju. Peale triviaalsete universaalide, mille infopanus on prak-

tiliselt null (näit. mõlemas keeles on subjekt, predikaat jne.), on eesti ja leedu keelt ühendavad tüpoloogilised, nominatiivsele keeletüübile omased jooned (vt. ka Rätsep 1981). Pakub huvi ka ühine kõrvalekaldumine nominatiivsest keeletüübist: mõlemas keeles on peale nominatiivse subjekti ka teisekääneline subjekt. Keelelised universaalid (kui jätta välja tüpoloogilised universaalid) võivad osutada tendentsina teatud mõju avaldanuks. Enam tähelepanu peaks aga pöörama areaalse arengu teooriale, kuuluvad ja eesti ja leedu keel geograafiliselt kontaktsete läänemeresoome ja balti keelte hulka. Näib olevat ebaõige vastandada teineteisels areaalsest päritolust tingitud kaks võimalikku ühisjoonte allikat: 1) laenud naaberkeelest ja 2) geograafiliselt läheduses olevate keelte koosmõju. Lingvistilist süsteemi muutvate keeleliste nähtuste levik ei toimu mehaaniliselt, vaid on määratud neid omandavate indiviidide vastuvõtu kalduvustega (Teesid 1967:20). Laenud naaberkeelest ja keelte ühisest arengust tekkinud sarnasused tunduvad olevat seega ühe nähtuse kaks poolt, aga mitte teineteist välistavad alternatiivsed variandid.

Kirjandus

- Apresjan 1974 = Апресян, Д., Лексическая семантика. Москва.
 Balčienė 1973 = B. Balčienė, Dėl vadinamųjų predikatyvo junginių. - Kalbotyra 1979, XXX (I), 1. 7-12. Vilnius.
 Dahl, Karlsson 1976 = Ö. Dahl, F. Karlsson, Verbien aspektit ja objektin sijanmerkintä: vertailua suomen ja venäjän välillä. - Sananjalka 1976, kr. 18 s. 28-52. Turku.
 Denison 1957 = N. Denison, The Partitive in Finnish. STAT/B 1957, nr. 108. Helsinki.
 EKLP 1974 = Eesti keele lauseõpetuse põhijooned I. Lihtlause. Tallinn.
 Erelt 1979 = M. Erelt, Eesti lihtlause probleeme. Tallinn.
 Erelt 1986a = M. Erelt, Eesti adjektiivisüntaks. Tallinn.
 Erelt 1986b = M. Erelt, Eesti lauseõpetuse põhimõtted. Tallinn.
 Esiajalugu 1982 = Eesti esiajalugu. Tallinn.
 Fillmore 1981 = Филлмор, Ч., Дело о падеже.- Новое в зарубежной лингвистике 1981, с. 369-496. Москва.

- Grundzüge 1984 = Grundzüge einer deutschen Grammatik. Berlin.
- Hakulinen 1979 = L. Hakulinen, Suomen kielen rakenne ja kehitys. Helsinki.
- HK 1979 = A. Hakulinen, P. Karlsson, Nykysuomen lauseoppia. Jyväskylä
- Helbig/Buscha 1972 = G. Helbig, J. Buscha, Deutsche Grammatik. Leipzig.
- Itkonen 1982 = T. Itkonen, Partitiivin käytön historiaa.- Virittäjä 1982, nr.4, s. 429-434. Helsinki.
- Kalima 1936 = J. Kalima, Itämerensuomalaisten kielten balttilaiset lainasanat. Helsinki.
- Kiparsky 1969 = V. Kiparsky, Gibt es ein finnougrisches Substrat im slavischen?- STAT/B 1969, nr.153,4. Helsinki.
- Kont 1963 = K. Kont, Käändsõnaline objekt läänemeresoome keeltes. Tallinn.
- Labutis 1976 = V. Labutis, Žodžių junginių problemos. Vilnius.
- Larsson 1983 = L.-G. Larsson, Studien zum Partitivgebrauch in den Ostseefinnischen Sprachen. Uppsala.
- Leino 1982 = P. Leino, Miten suhtautua subjektin?- Lauseenjäsennyksen perusteet, s. 5-17. Turku.
- LKG 1976 = Lietuvių kalbos gramatika III. Sintaksė. Vilnius.
- Lyons 1978 = Лайонз, Д., Введение в теоретическую лингвистику. Москва.
- Matihaldi 1979 = H.-L. Matihaldi, Nykysuomen modukset I. Oulu.
- Nemvalts, Vare 1984 = P. Nemvalts, S. Vare, Eesti keele õpik X klassile. Tallinn.
- Nichols 1985 = Николс, Д., Падежные варианты предикативных имен и их отражение в русской грамматике.- Новое в зарубежной лингвистике 1985/I/5, с.342-387. Москва.
- Rätsep 1978 = H. Rätsep, Eesti keele lihtlausete tüübid. Tallinn.
- Rätsep 1981 = H. Rätsep, Eesti keele lihtlausete põhitüübid kontensiivse tüpologia vaatekohast.- Tõid eesti filoloogia alalt, lk. 35-51. Tartu.
- SRJ 1979 = Современный русский язык II. Москва.
- SRLJ 1982 = Современный русский литературный язык. Москва.
- Suhonen 1980 = Balttilaisten lainasanojen levikistä ja merkityspiirteistä itämerensuomalaisissa kielissä.- Virittäjä 1980, nr.3, s. 189-211. Helsinki.

- Tauli 1972 = Таули, В., О внешних контактах уральских языков.- Новое в лингвистике 1972/6, с.419-446. Москва.
- Teesid 1967 = Тезисы пражского лингвистического кружка.- Пражский лингвистический кружок, с.17-41. Москва.
- Thomsen 1890 = V. Thomsen, Beröringer mellem de finske og de baltiske (litauisk-lettiske) sprog. Kobenhavn.
- Uspenski 1970 = Успенский, Б., Проблема универсалий в языкознании.-Новое в лингвистике 1970/5, с.5-31. Москва.
- Vaba 1977 = L. Vaba, Läti laensõnad eesti keeles. Tallinn.
- Vahros 1959 = I. Vahros, Venäjän genitiivi ja suomen partitiivi eritoten objektin ja subjektin kaasuksina.- Juhlakirja Lauri Hakulisen 60-vuotispäiväksi. 6.10. 1959, s. 269-287. Helsinki.

Lühendid ja sümbolid

A - adjektiiv	N - substantiiv
e - eesti	nom - nominatiiv
el - elatiiv	part - partitiiv
ess - essiv	pr - predikatiiv
gen - genitiiv	s - subjekt
i - intransitiivne	sm - soome
ins - instrumentaal	Temp - temporaallaiend
ld - leedu	trans - translatiiv
Loc - lokaallaiend	V - verb
lä - läti	v - vene

Резюме

Хотя эстонский и литовский язык относятся к разным языковым семьям, в этих языках найдено много сходшего в лексике и даже в грамматической структуре. Археологические исследования выяснили, что предки этих народов жили с начала II тысячелетия до н. э. около 1800 лет вместе на территории балтийского региона.

В работах ряда исследователей рассматривалась падежная оппозиция субъекта и объекта в прибалтийско-финских и балтийских языках. Гораздо меньше внимания уделено в некотором смысле похожей оппозиции падежей предикатива.

В статье рассматривается и проблема предикатива как самостоятельного члена предложения и выделяются глаголы, распространителями которых являются предикативы.

В качестве метода использовано синтаксическое описание с применением однозначно зафиксированных понятий, при этом исходя из системы терминов эстонского языка.

Сравнивая грамматические формы предикатива в эстонском и литовском языках, можно обнаружить интересные закономерности. В обоих языках тотальный предикатив выражается в номинативе (в эстонском языке возможен синтаксически синонимная форма предикатива в эссиве); парциальный предикатив в эстонском языке выражается в партитиве, в литовском языке в генитиве, но в обоих языках можно использовать параллельные формы с другими грамматическими конструкциями, например в эстонском языке заменяется партитив алативом, в литовском языке генитив с конструкцией предлог *iš* + генитив.

В статье выдвинута и гипотеза о происхождении общих черт предикатива в эстонском и литовском языках. Представляется неверным противопоставлять друг другу два возможных источника ареального происхождения:

- 1) Заимствования из соседних языков и
- 2) взаимовлияние географически близких языков. Здесь мы имеем дело с взаимосвязанным процессом, который предполагает как собственный языковый фундамент, так и иноязычное влияние.